

I Jd. 13de Maj 1769 findes den første Bestemmelse, der sigter paa Gaardmandsstanden og paa Matrifulens Bevarelse, om end paa meget ufuldkommen Maade. Plakaten af 2den August 1786 traf i saa Henseende en bedre Ordning, idet det blev foreskrevet, at det for Rentekammeret skulde godtgøres, at det Areal, der blev tilbage ved Gaarden, var tilstrækkeligt til en Gaardmandsfamilies Ernæring, og at der ved en Landinspektør var foretaget Fordeling af den samlede Ejendoms Hartkorn.

(Landinspektører nævnes først i Jd. af 28de Juli 1769; de vare i 1796 stærkt beskæftigede med Udstykning af Landets Jorder.)

Ved Plakat af 26de November 1800 blev bestemt, at en Gaardmand maa herefter ved sin Gaards Udstykning til Hovedparcellen, der i øvrigt altid maa vedligeholdes med Bygning og Beboere, ingenstunde beholde mindre Jord tilbage end det Kvantitet, som efter Takstation kan ansættes til 2 Tdr. Hartkorn, medmindre Parcellerne enten bebygges eller henlægges til jordløse Huse.

Mere detaljerede Bestemmelser bleve givne ved Jd. 25de Juni 1810 saavel med Hensyn til Hovedparcellens Størrelse m. v. som ogsaa i Henseende til den Fremgangsmaade, der skulde følges ved Udstykningsforretningens Udførelse. Det blev saaledes først her foreskrevet, at der kunde indsendes et Kort over den hele Ejendom, medens der tidligere kun var Tale om Opmaaling, og i det hele blev der ved Forordningen truffet Bestemmelser, der kunde bidrage til at forhindre, at det paa den Tid vel begyndte Matrifulararbejde skulde lide Støde ved, at stedsfundne Forandringer af de matrifulerede Ejendomme ikke bleve optagne i samme.

Flere Bestemmelser i Forordningen sigte hertil, saaledes Raabudet om paa Godserne at lade Udstykninger og andre Forandringer i Fæstegodsets Inddeling udføre af en Landinspektør eller Landmaaler og gennem Amtet indsende Forretningerne til Rentekammeret, Bestemmelsen i Forordningens § 12 om, at Støder, hvorved Fæstegods afhændes, før Tinglæsningen skulle paategnes af Amtet, Bestemmelsen i § 7 om, at Parcelstøder ligeledes skulle paategnes af Amtet, der tilføjer Udstykningsapprobationens Datum samt de Vilkaar, hvorunder Udstykningen er tilladt, jfr. Ktr. Circul. af 6te December 1845 Post 2, m. v.

Med Hensyn til Gaardenes Bevarelse bestemte Forordningens § 1, at der ved Udstykning af en Bondegaard, der er ansat til mere end 2 Td. Hartkorn, til bestandig Bevarelse med Bygning og Beboer skal blive en Hovedparcel med mindst 2 Td. Hartkorn, og ved Udstykning af en beboet Jordlod af mindre Størrelse end 2 men dog over 1 Td. Hartkorn, der ikke er en Del af en tilforn udstykket Gaard, en Hovedparcel af mindst 1 Td. Hartkorn, med mindre alle Parcellerne af en slig Gaard eller Jordlod enten særskilt bebygges eller henlægges til forhen jordløse Huse.

Ved Kongelig Resolution af 5te Juli 1815 blev Rentekammeret bemyndiget til at meddele Bevillinger til Bøndergaardens Nedlæggelse eller Sammenlægning uden Hensyn til den Størrelse, de Gaarde, til hvilke Jord henlægges, derved saa, samt om endog kun et Hus efter Omstændighederne skulde i Stedet for den nedlagte Gaard kunne blive opført.

Saaledes var Forholdet, da den endnu gældende Forordning af 3die December 1819 udkom; i denne forlod man den hidtil benyttede Norm — Hartkorn — for Hovedparcellens Størrelse m. v. og indførte i Stedet for boniteret Areal, der, som bekendt, betegner det Areal, der fremkommer ved at omfatte de geometriske Arealer i Forhold til de paa samme ansatte Takster til Normaljord til Taksten 24. Grunden til denne Forandring maa uden Tvivl søges i, at den i Aaret 1819 gældende Matriful (Matrifulen af 1690) var saa gammel, at dens Hartkornsangivelse ikke længere kunde anses som Udtryk for en Ejendoms Produktionsevne, et Forhold, som ogsaa nu maa siges at være til Stede for et stort Antal Ejendomme. Det skal her bemærkes, at den nye Forordning ikke ophævede Jd. af 25. Juni 1810 men kun supplerede og forandrede den i flere, ganske vist væsentlige Punkter.